

даване на обединена, свободна и независима държава. Всеки, който участвал в тази борба, бил истински македонец, т.е. македонски патриот. Като застава на становището, че македонската нация е в процес на формиране по политически причини и с политически средства, Т. Павлов приема, пак по политически целесъобразност, и обособяването на македонски език като втора езикова норма, различна от тази на българския книжовен език. Политическото мислене на Коминтерна и националното инженерство на съветската биосоциална евгеника впрочем ясно прозират в становищата му, изказани в дебатите както за расовата основа на българската нация, така и за македонския книжовен език.¹⁷

Дори нещо повече. До края на живота си всъщност Т. Павлов остава на разбирания, които са много близки, ако не и идентични с концепциите на съветската биосоциална евгеника от 20-те и 30-те години. През 1970 г. в един трактат върху диалектическото единство на дарвинизма и генетиката той на практика поставя знак за равенство между евгеника и генетика, като смята първата за етап на втората, нещо като „опърничева и дръзка“ дъщеря на дарвинизма, която сега отново се връща към своето начало. А според Т. Павлов то е там, откъдето се ражда и евгениката – в „диалектическия синтез, диалектическото единство на дарвинизъм и генетика“. Преднамерено или случайно, студията му завършва с такъв текст, който на фона на всичко казано дотук звучи като манифест в прослава на истинността и непреходността на евгениката, преименувана на генетика:

„И не е трудно да се разбере, че биологията, вървейки само по тези пътища и включвайки в себе си научната генетика, действително ще се окаже на предната линия на съвременната научна мисъл и действително заедно с всички природни науки начело със съвременната физика и с всички обществени науки, при теоретико-методологическото ръководство на марксистко-ленинската философия, ще бъде способна да изпълни с чест припадаща ѝ се роля в историческото дело не само за опознаването на света, но и за неговото революционно изменение“¹⁸.

Случайно или закономерно, но едва след смъртта на академик Тодор Павлов, почетен председател на БАН и член на Политбюро на ЦК на БКП, през 1977 г. българската академична хуманитаристика направи решителния завои към научното, обективното и националното осветляване на различните аспекти от миналото на Македония и македонските българи като неразделна и съставна част от българската история.

Като историк не мога да си позволя да изкажа мнение дали, доколко и как всички тези взаимосвързани събития, разиграли се на световната и националната сцена през 20-те и 30-те години на XX в. – зараждането, раз-